

R o z h o d n u t i e

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny ako príslušný orgán štátnej správy podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z.z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a § 65 ods. 1 písm. h) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny, na základe žiadosti Poľovníckeho združenia „Senková“ Podbieľ (ďalej len "žiadateľ") zo dňa 29.12.2005, v súlade s § 40 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len "zákon") a § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní po dohode s Ministerstvom pôdohospodárstva SR

p o v o ľ u j e v ý n i m k u

zo zákazov ustanovených § 35 ods. 1 písm. a), f), h) a i) zákona. Výnimkou sa povoľuje žiadateľovi **usmrtiť jedného jedinca medveďa hnedého v poľovnom revíri Podbieľ do 30.11.2006** posľedkou a do 15.12.2006 postriežkou na lokalitách písomne dohodnutých so **ŠOP SR – Správou Tatranského národného parku v rámci regulácie početnosti populácie v roku 2006, držať, predať, ponúkať s cieľom predaja a premiestňovať alebo prepravovať** usmrteného jedinca medveďa hnedého.

Podmienky rozhodnutia v zmysle § 82 ods. 12 zákona:

1. Usmrtený bude jedinec, ktorého hmotnosť **nepresiahne 100 kg alebo šírka jeho prednej laby je do 12 cm a zároveň dĺžka zadnej laby do 21 cm.**
2. Lokalita a zahájenie vnaďenia, ako aj lokalita odstrelu (vrátane posľedky), bude vopred písomne dohodnutá so ŠOP SR - Správou Tatranského národného parku.
3. Odstrelu **nebude predchádzať vnaďenie mäsitou návnadou.**
4. Plánovaný čas lovu, resp. príchod host'a bude vopred oznámený ŠOP SR - Správe Tatranského národného parku.
5. Odstrel medveďa bude neodkladne oznámený ŠOP SR - Správe Tatranského národného parku s cieľom kontroly dodržiavania podmienok výnimky a vykonania prehliadky usmrteného jedinca.
6. Do príchodu zástupcu ŠOP SR - Správy Tatranského národného parku (ďalej len „kontaktná osoba“) bude ulovený medveď ponechaný na mieste odlovu (**meranie vykonáva výhradne kontaktná osoba**). Hmotnosť usmrteného jedinca sa posudzuje spolu s vývrhom. Zástupca žiadateľa vopred zabezpečí možnosť odváženia uloveného jedinca s presnosťou na 0,5 kg.
7. Žiadateľ umožní kontaktnej osobe odber vzorky (zo srsti, svaloviny, vnútorných orgánov, krvi a pod.) z usmrteného medveďa na účely analýz.

8. Formulár "Hlásenie o usmrtení medveďa hnedého" s údajmi o usmrtenom medveďovi zašle žiadateľ na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, odbor ochrany prírody a krajiny, Námestie Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava do dvoch týždňov od realizácie usmrtenia.

Osobitné predpisy, ako aj ostatné ustanovenia zákona, ostávajú povolením tejto výnimky nedotknuté.

Odôvodnenie:

Listom zo dňa 29.12.2005 sa obrátil žiadateľ na Ministerstvo životného prostredia SR, odbor ochrany prírody a krajiny (ďalej len „ministerstvo“) so žiadosťou o povolenie výnimky zo zákazov ustanovených zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny (ďalej len "zákon"), spočívajúcej v umožnení usmrtiť jedného jedinca chráneného druhu živočícha - medveďa hnedého v rámci regulácie početnosti v roku 2006.

Dňa 28.1.2003 bol na ministerstvo doručený list Lesoochranárskeho zoskupenia VLK (ďalej len „LOZ VLK“), ktorým požiadalo, aby bolo v zmysle § 82 ods. 3 zákona upovedomené o začatých správnych konaniach, v ktorých môžu byť dotknuté záujmy ochrany prírody a krajiny chránené zákonom a ktoré sa dotýkajú udeľovania výnimiek z ochrany druhov alebo území. Na jeho základe ministerstvo upovedomilo LOZ VLK aj o predmetnom konaní. LOZ VLK listom dňa 11.1.2006 oznámilo svoju účasť, okrem iných, aj v konaní žiadateľa.

Ministerstvo rozhodnutím č. 4151/1468/05-5.1 zo dňa 11.5.2006 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) zastavilo konanie vo veci žiadosti žiadateľa z dôvodu, že žiadateľ neodstránil v určenej lehote nedostatky podania, hoci bol na to vyzvaný.

Proti napadnutému rozhodnutiu podal odvolateľ v zákonnej lehote rozklad, ktorý bol ministerstvu doručený dňa 26.5.2006. Na základe údajov uvedených v rozklade, za vysloveného súhlasu druhého účastníka konania, ministerstvo napadnutá rozhodnutie rozhodnutím č. 4151/1468/05-5.1 zo dňa 16.6.2006 zrušilo. Toto rozhodnutie nadobudlo účinnosť dňa 12.7.2006.

Podmienky povolenia výnimky z podmienok ochrany chráneného druhu živočícha upravuje § 40 ods. 2 a 3 zákona. Podľa § 40 ods. 2 zákona môže ministerstvo v odôvodnených prípadoch povoliť výnimku z podmienok ochrany chránených druhov, vybraných druhov rastlín a vybraných druhov živočíchov, ak ide o chránené druhy živočíchov, ktoré sú zároveň poľovnou zverou, až po dohode s Ministerstvom pôdohospodárstva SR; a to ~~len v prípade, že neexistuje iná alternatíva a výnimka neohrozí zachovanie populácií dotknutých druhov,~~

Podľa § 40 ods. 3 zákona môže ministerstvo výnimku podľa § 40 ods. 2 povoliť len

- a) v záujme ochrany chránených druhov rastlín a živočíchov a ochrany prírodných biotopov,
- b) pri predchádzaní závažných škôd, najmä na úrode, hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, vodnom hospodárstve,
- c) v záujme ochrany zdravia a bezpečnosti obyvateľov, bezpečnosti štátu alebo z iných dôležitých verejných záujmov výrazne prevažujúcich nad záujmom ochrany prírody a krajiny vrátane sociálnych a ekonomických dôvodov s priaznivými dôsledkami na životné prostredie,
- d) na účely výskumu a vzdelávania, navrátenia druhov do ich biotopov a na držbu, pestovanie alebo chov v ľudskej opatere dotknutých druhov, ktoré sú nevyhnutné na tieto účely.

Vzhľadom na uvedené je ~~odôvodneným prípadom len predchádzanie závažných škôd a eliminácia jedincov so stratou plachosti pred ľuďmi (väčšinou „kontajnerové“ medvede).~~

Ministerstvo si k žiadosti žiadateľa, ako aj k ostatným žiadosťiam, vyžiadalo stanovisko ŠOP SR. ŠOP SR (list č. ŠOP SR 273/2006 zo dňa 20.3.2006) posúdila žiadosti vzhľadom na celú populáciu medveďa hnedého na Slovensku resp. s ohľadom na populáciu v rámci geomorfologického celku (poľovnej oblasti) a keďže neexistuje iná alternatíva (Znižovanie početnosti s cieľom eliminácie škôd odchytom a umiestňovaním v ZOO je vzhľadom na ich kapacity nerealizovateľné. Odchyt konfliktných jedincov a ich vypúšťanie v iných oblastiach SR je prenesením problému do inej oblasti a naráža na nesúhlasné stanovisko miestnych PZ) odporučila odložiť max. 10% z odhadovanej

veľkosti populácie medveďa hnedého na Slovensku t.j. max. ročného prírastku populácie a zamerať sa pritom na jedince do 100 kg, kde je predpoklad, že budú usmrtené samice, čo vytvára predpoklad eliminácie možného prírastku jedincov v uvedenom území. Vzhľadom na skutočnosť, že škody spôsobené medveďom hnedým v r.2005 sa vyskytovali prevažne v letných a jesenných mesiacoch, ďalej odporučila čas realizácie výnimky viazať na obdobie t.j. od 1.6. do 15.12.2006. Keďže škody spôsobujú prevažne mladé jedince, t.j. jedince nižšej hmotnostnej kategórie odporučila podmieniť povolenie výnimky lovom jedincov do 100 kg alebo jedincov so šírkou prednej laby do 12 cm a zároveň dĺžkou zadnej laby do 21 cm. S cieľom prepojenia západokarpatskej a východokarpatskej subpopulácie odporučila nepovoľovať výnimku na východnom okraji areálu rozšírenia medveďa hnedého v SR. Keďže chránené územia sú územia, kde je ochrana prírody nadradená nad ostatné činnosti, navrhla povoľovať výnimku mimo území s 3. až 5. st. ochrany s výnimkou lokalít s výskytom dokladovaných škôd.

Ministerstvo je toho názoru, že navrhovaná regulácia početnosti populácie medveďa hnedého zaručuje sústredenie lovu do lokalít s vysokými a opakujúcimi sa škodami spôsobovanými medveďmi a prednostné usmrcovanie synantropných medveďov, vytvára podmienky na zachovanie prirodzenej pohlavnej a vekovej štruktúry populácie a prednostnú ochranu medveďa hnedého v chránených územiach, a preto neohrozí zachovanie populácie dotknutého druhu.

Ministerstvo listom č. 3552/2006-3.1/KD zo dňa 29.3.2006 oboznámilo MP SR s predmetnou žiadosťou a s podmienkami za akých mieni povoliť výnimku. MP SR na stretnutí dňa 19.4.2006 súhlasilo s povolením výnimky v revíri Podbiel.

Ministerstvo oboznámilo účastníkov konania s podkladmi rozhodnutia listom č. 4151/1468/05-5.1 zo dňa 13.7.2006, ktorý bol doručený dňa 17.7.2006, resp. 20.7.2006.

Žiadateľ sa k nim vyjadril listom zo dňa 24.7.2006 a vyjadril s nimi súhlas.

LOZ VLK listom zo dňa 20.7.2006, ktorý bol na ministerstvo doručený dňa 25.7.2006, vyjadrilo svoj nesúhlas s povolením výnimky z nasledovných dôvodov:

1. Nie je splnený zákonom stanovený dôvod na udelenie výnimky podľa § 40 ods. 2 zákona č. 543/2002 Z.z. v znení neskorších predpisov.
2. Zástupcovia MŽP SR rozhodujúci o povolení výnimky z druhovej ochrany nepoznajú základné dáta týkajúce sa sociálnej, vekovej a pohlavnej štruktúry populácie medveďa hnedého na Slovensku a nie je im známa reálna veľkosť populácie tohto celoročne chráneného druhu medzinárodného významu.
3. Všetky medvede, ktoré MŽP v tomto roku plánuje povoliť na usmrtenie v rámci regulácie sú medvede, ktoré neohrozujú ľudí a nespôsobujú významné hospodárske straty.

Vyjadrilo svoj nesúhlas s ďalším uskutočňovaním regulačného lovu medveďov minimálne do doby, než sa zistí reálny stav populácie a ako jediné možnosti lovu odporúča iba ochranný odstrel medveďov spôsobujúcich opakované škody na hospodárskych zvieratách, či včelstvách (podmienkou však musí byť zabezpečená účinná ochrana, komisionálne zhodnotenie škôd za prítomnosti ŠOP SR a odmeraním parametrov stôp, na ktoré sa bude výnimka vzťahovať), resp. odstrel medveďov synantropných, ohrozujúcich svojim správaním zdravie ľudí.

Postup ministerstva ako príslušného orgánu ochrany prírody a krajiny pri povoľovaní výnimiek z podmienok ochrany medveďa hnedého je v súlade s článkom 16 ods.1 smernice rady ES č.92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín z 21. mája 1992.

Prioritne sa povoľuje usmrtenie medveďa hnedého na lokalitách, kde vznikli v minulosti škody. Vznik škôd sa však vzťahuje len na obdobie prechádzajúceho roka, nikdy nie staršie škody. Pritom je braná do úvahy skutočnosť, že keď došlo k vzniku škody, nie je to len otázka neprírodného správania konkrétneho jedinca, ale otázka nepriaznivého stavu prostredia na danej lokalite (napr. hustota populácie, negatívne antropické vplyvy - napr. zvýšená prítomnosť ľudí, nezabezpečené kontajnery, nevhodný biotop, atď.). t.j. k poruche správania tu môže dôjsť u viacerých jedincov a regulačným odstrelom sa zabráni vzniku ďalších škôd. Ochranný odstrel je len doplnením regulačného lovu za účelom okamžitého riešenia vzniku škôd odstrelom konkrétneho jedinca, ktorý škody spôsobuje. Nie vždy je však tento systém možné aplikovať a iba použitie ochranného odstrelu z dlhodobého hľadiska považujeme za nereálne a nepraktické.

Vážny problém negatívnych antropických vplyvov je potrebné riešiť dlhodobo. Predchádzanie vzniku škôd na majetku a konfliktom s ľuďmi na takýchto lokalitách je navrhované riešiť odstrelom,

pričom zároveň je snaha aj o odstránenie ostatných antropických vplyvov, aby do budúcnosti k takýmto škodám a konfliktom nedochádzalo. Odstrel je prioritne orientovaný do lokalít, kde škody v minulom roku vznikli, príp. kde je zvýšené riziko stretu medveďa s človekom a kde je ochrana zdravia ľudí nadradená nad ochranu prírody (napr. strediská cestovného ruchu, rekreačné lokality, a pod.). Pri posudzovaní jednotlivých žiadostí boli použité podklady, ktoré zaslali jednotlivé obvodné úrady životného prostredia a obvodné lesné úrady. V nich sú uvádzané informácie o vzniku jednotlivých škôd.

Ministerstvo sa pri svojom rozhodovaní zároveň opieralo o nasledujúcu správnu úvahu. Z dikcie § 40 ods. 3 písm. b) zákona vyplýva, že by sa malo jednať o preventívne opatrenie, ktorým by sa malo predchádzať vzniku závažných škôd a to najmä na úrode hospodárskych zvieratách, lesoch, chove rýb, chove poľovnej zveri, vodnom hospodárstve. Ministerstvo je v danom prípade presvedčené o tom, že zákonodarcu nechal v tomto prípade na jeho zváženie, resp. správnu úvahu, o určení, kde je hranica, pri ktorej sa už jedná o závažnú škodu a kde ešte nie (vzhľadom k tomu, že pojem závažná škoda ako taký v zákone nie je definovaný). Zároveň je potrebné poukázať na fakt, že na naplnenie zákonnej podmienky predchádzania závažnej škody v zmysle citovaného ustanovenia je postačujúce, ak existuje reálna hrozba vzniku takejto škody, a nie je potrebné, aby táto škoda skutočne vznikla. Práve v tom je daná správna úvaha ministerstva, ktoré by malo odhadnúť a určiť, kedy je hrozba natoľko závažná, že je potrebné výnimku z podmienok ochrany chráneného druhu povoliť.

Ministerstvo, pri rozhodovaní o výnimkách z podmienok ochrany chráneného druhu, sa opiera o dva prístupy, ktoré sa navzájom prelínajú a dopĺňajú. Prvý z týchto prístupov odôvodňuje vydanie výnimky podľa ustanovenia § 40 ods. 3 písm. b) zákona z hľadiska celoslovenskej populácie medveďa hnedého. Na to, aby sa predišlo závažným škodám, je podľa názoru ministerstva potrebné udržiavať populáciu medveďa v takom počte a na takom areáli, aby nedochádzalo k jeho rozširovaniu do tých oblastí Slovenska, kde nie je dostatok prirodzenej potravy, kde však je omnoho väčšia ponuka potravy, pre medveďa z umelých zdrojov (včelíny, odpadky, hospodársky chov dobytky). V prípade, ak by k tomu dochádzalo, výraznou mierou by sa zvyšovala hrozba toho, že si medveď bude zabezpečovať potravu práve z takýchto zdrojov, čím by sa zároveň omnoho zvýšila i hrozba závažných škôd na majetku. Ministerstvo sa svojimi kritériami na povolenie výnimky (prednostné povoľovanie výnimiek mimo území s 3. až 5. stupňom ochrany, ktoré slúžia ako jadrové zóny kľudu pre medveďa a hlavne na okraji areálu rozšírenia medveďa) snaží dosiahnuť udržanie populácie v jej dnešnom počte a v súčasnom areáli rozšírenia, pretože dospelo k názoru, že v opačnom prípade by dochádzalo k vzniku závažných škôd.

Druhý prístup vychádza z pohľadu individuálneho vzniku škôd. Rozhodnutie o výnimke vychádza z prehľadu škôd spôsobených medveďom za minulý rok. Odstrel je prednostne povoľovaný v tých oblastiach, kde v minulom roku došlo k škodám. Ministerstvo je toho názoru, že práve v miestach, kde minulý rok došlo k vzniku škôd, potenciálne hrozí nebezpečenstvo vzniku škody aj tohto roku a zároveň miesta, kde k škodám dochádza, vo veľkej miere predstavujú pomyslenú hranicu areálu rozšírenia medveďa, za ktorou by už hrozilo vážne nebezpečenstvo vzniku závažných škôd.

Obidva tieto prístupy sú uskutočňované za podmienky, že nedochádza k ohrozeniu populácie medveďa, čo zabezpečujú ďalšie kritéria určené ministerstvom v spolupráci s ŠOP SR (viď vyššie). Je potrebné poukázať aj na fakt, že v prípade, ak by nedošlo k regulácii populácie medveďa uvedeným spôsobom a na základe toho by začali skutočne vznikať závažné škody, zároveň s tým by hrozilo aj zvýšenie tlaku na odstrel a zabíjanie medveďov, či už v legálnej alebo nelegálnej podobe, čo by v konečnom dôsledku mohlo mať za následok ohrozenie populácie medveďa. Ministerstvo sa pri svojich úvahách opiera aj o túto skutočnosť.

Na základe uvedeného je teda možné považovať odstrel medveďa vo vyššie uvedených lokalitách za riešenie preventívneho charakteru, ktorý je zároveň predchádzaním závažných škôd na majetku, tak ako to vyžaduje ust. § 40 ods. 3 písm. b) zákona.

Hranica nepresiahnutia 10% populácie je len jednou z podmienok, ktorá má za úlohu hlavne zabezpečiť, aby nedošlo k vyššiemu úbytku populácie (ulovenie, úhyn, iné usmrtenie), čo by malo za následok nestabilitu populácie. Na základe skúseností a odborných podkladov aj zo zahraničia, v súčasnosti je možné pokladať úbytok početnosti o 10% za udržateľný, bez výrazného vplyvu na populáciu a jej stabilitu (napr. Pavel Hell, Jaroslav Slamečka – Medveď v slovenských Karpatoch a vo svete).

Riešenie preventívnych opatrení je otázkou výkonu viacerých právnych predpisov a uskutočnenia podporných programov nielen v sektore životného prostredia ale aj v sektore poľnohospodárstva, hospodárstva a vnútra s príslušnosťou orgánov štátnej správy ale aj samosprávy. Napríklad riešenie otázky nakladania s komunálnymi odpadmi v horských rekreačných strediskách je v právomoci územne príslušných obcí. Vzhľadom na uvedené nie je možné očakávať komplexné riešenie tohto problému od ŠOP SR alebo MŽP SR.

Čo sa týka ďalších preventívnych opatrení, orgány štátnej správy ochrany prírody a krajiny umožňujú pasenie hospodárskych zvierat na území s tretím a vyšším stupňom ochrany (t.j. národné parky) len výnimočne, čím je čiastočne eliminovaný vznik škôd. Taktiež podporujú používanie elektrických oplôtkov, ktoré sa v súčasnosti používajú. Ide však o riešenie dlhodobejšieho charakteru, ktoré si zároveň vyžaduje spoluprácu viacerých subjektov (majitelia hospodárskych zvierat, majitelia pozemkov, správcovia území, majitelia hotelov, chat, atď.), čo je často nereálne. Kým sa podarí docieľať riešenie problému takýmto spôsobom, môže dôjsť k vzniku ďalších škôd a tým k zväčšeniu problému. Napriek tomu, uvedené metódy ochrana prírody podporuje a snaží sa aj z vlastných zdrojov tieto metódy uplatňovať v praxi.

Náhradu škody spôsobenej chránenými druhmi živočíchov (vrátane medveďa hnedého) nie je možné považovať za inú alternatívu k povolovaniu výnimiek. Ide len o náhradu za vzniknuté škody, čo nemôže byť chápané ako prevencia pred vznikom škôd.

V súčasnosti síce nie je známa presná početnosť populácie medveďa, ale na základe doterajších skúseností je možné urobiť odhad početnosti. Stanovenie presného stavu a početnosti populácie nebude nikdy možné reálne stanoviť, vždy pôjde len o expertný odhad. Poľovnícka štatistika (údaje z hlásení Poľov 1-01), ktorú sú povinní viesť užívatelia poľovných revírov je síce nadsadená, ale na základe týchto údajov je možné sledovať zmeny medziročnej populačnej dynamiky. (v r. 1998 až 2004 sú počty medveďov podľa poľovníckej štatistiky 1382, 1287, 1475, 1350, 1211, 1318, 1419). Na základe týchto skutočností vidieť, že napriek manažmentu populácie medveďa hnedého reguláciou početnosti nedochádza k znižovaniu početnosti populácie.

Regulačný odstrel je realizovaný na základe doterajších výsledkov a skúseností, spočítavania užívateľov poľovných revírov (JKS), spočítavania v jesennom období, posudzovania expertmi ŠOP SR a konzultácií s renomovanými odborníkmi v danej problematike z vedecko-výskumných a akademických pracovísk. Získané výsledky sú premietané do ďalších podkladov, na základe ktorých sa vypracovávajú dôležité a strategické materiály.

Po posúdení žiadosti žiadateľa podľa vyššie uvedených pravidiel, rozhodlo ministerstvo tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Ministerstvo žiadateľa upozornilo, že povolením výnimky ostávajú nedotknuté osobitné predpisy [napr. vyhláška MPAVŽ SSR č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri, zákon č. 237/2002 Z.z. o obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov, napr. vývoz trofeje (medvedej kože) je možný len s platným povolením (permit CITES)], ako aj ostatné ustanovenia zákona.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu možno podľa § 61 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní podať rozklad do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Nám. L. Štúra 1, 812 35 Bratislava. Toto rozhodnutie nie je preskúmateľné súdom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov pokiaľ nebol vyčerpaný riadny opravný prostriedok.

Anna Jusková

RNDr. Anna Jusková
riadiťka odboru

Rozhodnutie dostanú:

1. Poľovnícke združenie „Senková“, 027 42 Podbiel
2. Lesoochranárske zoskupenie VLK, 082 13 Tulčík 27

Po nadobudnutí právoplatnosti na vedomie:

1. Krajský úrad životného prostredia, Nám. M.R.Štefánika 1, 010 01 Žilina
2. Obvodný úrad životného prostredia Dolný Kubín, DP, Medvedzie 132, 027 45 Tvrdošín
3. ŠOP SR - Správa TANAP-u, P.O.Box 21, 059 41 Tatranská Štrba 75
4. ŠOP SR, Lazovná 10, 974 01 Banská Bystrica
5. MP SR, odbor štátnej správy LHaP, Dobrovičova 12, 812 66 Bratislava
6. SIŽP - inšpektorát ŽP, odbor IOPaK, Legionárska 5, P.O.Box 163, 012 05 Žilina